

Michal Flegl Za Josefem Lomským

Významný představitel jihočeského regionalismu, historik prof. Josef Lomský se narodil 10. června 1894 ve Štipoklasech na Vltavotýnsku, tedy před 120 lety (zemřel 29. srpna 1981 v Praze). Již od počátku dvacátých let minulého století se výrazně podílel na rozvoji regionálního hnutí, vycházejícího z historického zkoumání kraje, rozboru jeho svérázu, a ústícího v práce na konkrétních projektech a akcích, směřujících k hospodářskému i kulturnímu povznesení jižních Čech. Josef Lomský patřil k předním teoretikům tohoto hnutí, publikoval řadu studií a článků objasňujících smysl a cíle regionalismu, který chápal v celonárodních souvislostech, bez škodlivého lokálního omezení. Roku 1926 založil a redigoval regionální revui Jihočeský přehled (1926-1932), časopis na vysoké úrovni. Zájem o kulturní život jižních Čech vedl Lomského k vydání samostatných publikací „Přehled odborných knihoven v Českých Budějovicích“ (1928) a „Metropole jižních Čech“ (1937).

V té době Josef Lomský dlouhodobě působil jako středoškolský profesor dějepisu v Českých Budějovicích. Svými žáky byl velmi oblíben, nejen pro své odborné znalosti, ale také pro citlivý a porozumivý přístup k mladým lidem. Profesor Lomský vynikal noblesním, kultivovaným vystupováním i svěže duchaplným ústním projevem. Tak jsem ho poznal i já, v prostředí Historického klubu v Praze. O jeho vztahu ke studentům svědčí zajímavý příběh, který znám z přímého vyprávění prof. Lomského. Koncem třicátých let se na něho obrátil jeho absolvent a oblíbený žák, židovského původu. Chtěl si změnit příjmení na české a tak požádal svého milého a uctívaného učitele, aby se směl přejmenovat na - Lomský. Pan profesor ochotně souhlasil. Tímto žákem byl pozdější ministr národní obrany generál Bohumír Lomský!

Učitelské působení a metodika vyučování dějepisu byly předmětem trvalého zájmu Josefa Lomského. Výrazem sepětí publicistické činnosti s učitelstvím je studie „Střední škola a noviny“ (1931). Nebylo proto překvapením, že v roce 1945 byl Lomský povolán na Zemskou školní radu v Praze a jmenován zemským školním inspektorem. V této funkci se významně podílel na organizaci poválečného středního školství a zvláště výuky dějepisu. V roce 1948 vyšla také jeho učebnice „Dějepisné učební texty“ (spolu s J. Filipem a O. Fidrmucem). V těchto souvislostech je třeba upozornit na Lomského důležitý podíl na 2. sjezdu československých historiků v roce 1947. Přednesl na něm jeden z hlavních referátů, soustředěný na téma výchovy učitele dějepisu. Určen byl též pro sborník sjezdových textů, který však vzhledem k únorovým událostem roku 1948 již nevyšel. Nastupující a vládnoucí marxistické dějepisectví sjezd tvrdě odsoudilo jako tribunu, z níž zněly „neurvalé útoky proti marxismu i proti socialismu a komunismu“ (akademik Josef Macek). O sjezdu se tedy po desetiletí nesmělo psát. Teprve začátkem devadesátých let se ke sjezdovým materiálům a jednáním zaslouženě obrátila pozornost historiků mladší generace. Zejména viz Antonín Kostlán: „Druhý sjezd československých historiků a jeho místo ve vývoji českého dějepisectví v letech 1935-1948“ (1993). Pro Josefa Lomského to jistě znamená posmrtné zadostiučinění.

Odchod do v podstatě vynuceného důchodu znamenal pro prof. Lomského nutnost sehnat si možnost přivýdělků. Našel ji v externí spolupráci se Státní technickou knihovnou. Tak vzniklo Lomského bibliografické dílo „Soupis cizozemských periodik technických a příbuzných odvětví v knihovnách ČSR.“ Josef Lomský se trvale podílel také na činnosti Historického klubu a v letech dočasně politického uvolnění (1968-69) spolupracoval s nově vzniklým Svazem vědeckých pracovníků, který však byl brzy normalizátory zrušen. Po dlouhá léta byl též činný v Jihočeském vlastivědném kroužku v Praze, což bylo výrazem jeho stálého zájmu o milované rodné jižní Čechy. Josef Lomský patří do generace historiků, jejichž působení bylo v jejich nejlepších letech postiženo neblahými politickými změnami totalitního období. Přes všechny překážky se však jeho životní usilování čestně zařadilo do vývoje jak jihočeského regionalismu, tak v širších vazbách metodiky vyučování dějepisu a výchovy učitelů tohoto oboru.

Lomský, Josef *10. června 1894 Štipoklasy, dnes osada obce Horní Kněžeklady (od 24. 11. 1990), okres České Budějovice, † 29. srpna 1981 v Praze, věk 87 let. Gymnazijní profesor v Českých Budějovicích, poté zemský školní inspektor v Praze, knihovnický Vysokých škol technických (1952-1958), externí pracovník Příruční knihovny Studijního oddělení Čs. rozhlasu (1965-1971). Vlastivědec, redaktor, publicista. Autor řady prací v oboru školství, knihovnictví a vlastivědných studií. Spoluzakladatel Vlastivědné společnosti jihočeské (1928). Pocházel z venkovské rodiny o devíti dětech.

Rodiče, sňatek: 8. listopadu 1881, Sudoměřice u Bechyně, farní kostel Všech Svatých.

Otec: Tomáš Lomský (*18. 12. 1857), rolník ze Štipoklas č. 6, syn † Jakuba Lomského rolníka z Tuchonic č. 3, nyní osada obce Žimutice a jeho manželky Marie roz. Skokové z Malých Pořežan č. 10 v bývalém okresu Vltavo-Týnské. **Matka**: Marie (*8. 10. 1855), dc. Tomáše Hospodářského - sedláka z Hodětína č. 12 a jeho ženy Kateřiny rodem Cvachovy (dcery sedláka Josefa Cvacha) rovněž ze vsi Hodětín, číslo 8, v tehdejší okresu Milevsko.

Pramen: Státní okresní archiv Třeboň, Sběrka matrik Jihočeského kraje: Fara Modrá Hůrka, kniha 7, N 1880-1900, s. 160. Sňatek rodičů Fara Sudoměřice u Bechyně, kniha 9, O 1850-1916, s. 248. Digitální archiv SOA v Třeboni.